

Consulta

Previa | Libre | Informada
para **Grupos**
de **Atención**
Prioritaria

INSTITUTO ELECTORAL DEL ESTADO DE GUANAJUATO

YA 'MĒT'O NT'ANI, XA NJA NĒ XA HMÖ, DEGA HOGA FĒNI NĒ XA HÑO NĒ RI ZA PA YA JÖ'I NĒ YA HNINI NĒ YA 'MUI ÑUHU MENGU GUANAJUATO NĒ NUNI HABU DA NJA YA 'MEFI XA HÑO PA DA THONGI YA JÖ'I TO'O DA T'ĒTS'I HA YA 'MEFI DEGA RA NDÖ YA ÑUHU, NU'U XA MÖSEE GE YA ÑUHU PE GE RA 'MUI XA BÖDINĒ GE ÑUHU, KO NGE'Ä TSA DA HÑUXASEE RA THUHU PA NUNI HA YA 'MEFI DE HYONGA NDÖTS'UTPI HA YA HNINI 2026 NĒ 2027.

HMAT'I

Nö'ö Instituto Electoral dega ra Döhni Guanajuato, ko nö'ö ya hmö xa hmö nuni ha ya 'mehni 1, 2, 41 ra xeni hñege V ra 'weke C në 133 dega nö'ö Constitución Política dega Estados Unidos me 'Monda; 1, 2, 3 në 6 dega nö'ö hmö ra 169 dega Organización Internacional dega Trabajo; 19 në 32 dega ya Declaración dega ya Naciones Unidas de nu'u ya hmö xa möö dega ya hoga 'muj Derechos ya Hnini Ñuhu; XXIII dega ya Declaración Americana dega ra Hoga 'Muj ya Hnini ñuhu; 1 në 15 dega nö'ö Ndöga Monga 'Mehni Constitución Política del Estado Libre në Soberano dega Guanajuato; 184 Bis dega ra 'Mehni dega ya Instituciones në ya hoga 'mefi dega Procedimientos Electorales pa nö'ö Estado mēngu Guanajuato; në ya 'mehni 3, 5 xeni I, 10 në 11 dega ya 'Mehni pada su në da hñöki nö'ö hanja di t'uts'a ya jö'i nuni ha Döhni mēngu Guanajuato.

DI MAT'I:

Nu'u ya jö'i, ya hnini, ya 'muj mēngu, ya 'muj de ma 'met'o, ya ndö dega ñuhu ja ha ya 'muj ñuhu nu'u xa 'muj ha ra haj Guanajuato, da ne, da 'ñut'i pa da njapa ya 'met'o nt'ani, nu'u di nja xa nja në xa hmö, dega hoga fēni në xa hño në riza pa ya jö'i në ya hnini në ya 'muj ñuhu.

Nö'ö honi nuna Nt'ani ge da hñöni ga'tho teme mö ya jö'i, teme honi ya jö'i teme go ne da mö'u pa ge da tsa da mö hanja da hoga xa hño nuya ya 'mefi pa ge da hnuxasee ra thuhu pa ga da huahni'u pa da nja ya ndö nuni ha ya huahna ndöts'utpi há ya 'muj Proceso Electoral Local 2026-2027.

Gehna mahyoni pa ge'ä.

'Met'o.

Gehya ya jö'i ma da ja nö'ö 'mefi'ä dega nt'ani.

- **a) Ya jö'i da t'ani¹:** ya jö'i ya mēngu ha ya hnini në ya 'muj ñuhu mēngu nuni ra haj Guanajuato ngubu në da sipabi pe hinga pa nunge teme ma 'na në hñuspabi nu'u ya 'muj ñuhu Chichimecas Jonaz, Pame, Guamares, etc.² (Eza'r) në ya ñuhu në ya 'muj ñuhu Otomi (Ñanhú/Hñöñhö), pa ge da mpefise'u në 'rama 'na, dega hmünts'i o ko nu'u ra ndö ñuhu nuni ha ra 'muj nu'u go di ñöhni'u.
- Njabu ngu nu'u ya 'muj ñuhu xa 'muj nuni ha ra xeni haj ma döhnihu, ko ra nfats'i nu'u ra ndö go di ñöhni'u; njabu ngu nu'u ya 'muj në ya hnini ñuñu ya Nahua, Mazahua, Purépecha, Zapotecos, Wixárika, Mixtecos, Mixes, Mayas në ma 'raa ya hnini në ya 'muj ñuhu ge xa zoötho në da 'muj 'na tiempotho o nö'ö ya xa gohi xa 'mukua nuwa ha döhni³.
- **b) Nö'ö ndö go da ja ya 'mefi:** Go nö'ö nguts'utpi di ja ya 'mefi pa ya hyonga ndö nuni há ra haj Guanajuato(IEEG).
- **c) To'ö go da ja nu'u ya 'mefi:** Nö'ö Secretaría dega ya Derechos Humanos dega ra döhni Guanajuato, ko ra mfats'i nö'ö ra Subsecretaría dega Atención pa ya Hnini në ya 'muj ñuhu në ya Bötho jö'i, në nö'ö Instituto Nacional dega ya Hnini Ñuhu.
- **e) To'ö go da nu da nja nu'u ya 'mefi:** Nö'ö Procuraduría dega ya Derechos Humanos nuni ha Döhni Guanajuato në nö'ö ra Defensoría Pública Electoral dega Tribunal Electoral dega Poder Judicial nö'ö ha Federación.

¹ Enlistadas de manera enunciativa no limitativa.

² Enlistados de manera enunciativa no limitativa.

³ Acorde a lo establecido en el artículo 3 de la Ley para la Protección de los Pueblos y Comunidades Indígenas y Afromexicanas en el Estado de Guanajuato.

Ra 'yoho. Pa yo'ä në hanja ma da nja nu'ü ya nt'ani.

Nö'ö nt'ani, ge mahyoni'ä pa ge da hñöni ya hmö, de hanja da nja xa hño ya 'mefi pa ge nö'ö IEEG ge pets'i te da ja ma xa hño në da numansu nu'ü ya 'mefi pa nu'ü ya 'mefi dega ya hyonga ndöts'utpi dega ya jö'i në ya hnini në ya 'mui ñuhu njabu në ngu nö'ö ya ha'i ma da huahni pa ya ndö pa nu'ü da kupa nu'ü ya 'mefi di ja habu da ñöhni ra 'mefi nuni ha Congreso nö'ö Estado në nu'ü ra 46 ya Hnini, ko nge'ä nö'ö habu da mööseë në da bödi ya jö'i há ra 'mui ge höö ya ñuhu pa da ñöhni'ü.

Ra hñu. Hanja ma da nja nu'ü ya 'mefi.

Da hyongi da toonzi nu'ü ya jödo di 'weke ya hnini pa ge ma ndunthi ya ñuhu da tsa da ja nu'ü ya 'mefi'ü, nö'ö nt'ani ma da nja dega **yoho födi'ä** (da ma ya jö'i ha ra nt'ani në dega yabu ha ya bojö). Nu'ü ya nt'ani në ga'tho te da jupa pa ge'ä ma da 'mui'ü dega he'mi nuni ha ya 15 Juntas Ejecutivas Regionales, ge ma da theke'ü pa ga'tho di xoge döñni, njabu në ma da 'mui'ü nuni ha ya bojö nuni ha *micrositio web oficial* ra me'ti IEEG. Ngubu në, ma da nja ko ra 'ratsa hñö mahyetho nö'ö hñö Chichimeca *Eza'r*, Otomí *Ñanhúl/Hñöñhö*; njabu ngu nö'ö ha ra hñö ya xada jö'i me 'Monda.

Ra goho. Hanja ma da nja në nu'ü ya 'mefi pa da nja ya nt'ani.

- Nuwa ha mada nxi'í, ne mada hmö hanka bi gohi ya 'mefi. Nö'ö IEEG mada 'ñembi ga'tho ya jö'í; ha ya hnini, ha ya 'mui ya ñuhu ge 'mukua 'mefi, njabu mada nxipi ya ndö ha ya 'mui, ne ha nuna ts'ófo, ha nuya ya nt'ani 'mukua ge da tsa gi nehe dega ra hñö Hñöhñö ne dega ra hñö Ezar. Ya 'mui mada mets'í 'na xeni pa, pa njabu da 'yo ha ri fëni ya 'mefi, ne njabu 'ra 'ma gihu ga mpefihu xa entho, ne njabu ya hmünts'í jase ra nfödi hanka da mpefi, ne hanka da mats'í ra 'ye, nuwa ha 'mefi hinda tsa da 'ñut'í ya hmünts'í njuhna ts'utp'í ne ma ra ya fëni.
- Nuwa ha 'mefi dega nxëni: (hmünts'í dega nt'ani): mada nja ya 'mefi, yoho ya hmünts'í dega ya nt'ani hö mada nja ha ri 'mui, nuna 'mefi mada nja ko ndunthi ya nfödi, pa njabu mahyetho, ne njabu da t'aju ma 'ya nfödi, ne njabu da t'ot'í ya hmö bi gohi.

'Met'ó hmünts'í ha ri 'mui: (Mada nuni victoria): Mada nja nuni ra paña, ra 'ret'a ma hñöto pa, ra yoho nzönö, ra jeya: yoho 'mo 'nate ma 'rato, ma da nja ya xeni pa; 'ret'a ma 'na xüdi, ra yoho nde, 'mefa mada hmö habu.

Ra yoho hmünts'í ha ri 'mui (Nxemge); Mada nja nuni ra paña, ra 'ret'a ma guto pa, ra 'rato nzönö, ra jeya: yoho 'mo, 'nate ma 'rato, mada nja nuni ha ra xeni pa: 'ret'a ma 'na xüdi, ta ha ra yoho nde, ra 'mefa mada hmö habu.

Ya nt'ani ge 'mui ha ya hmünts'í ne ge gi tini ha ya 'mui: ga'tho ya nt'ani dega nuna 'mefi magi tini ha ra 'ret'a ma kut'a ra hmünts'í ha ri 'mui, ge nuna 'mefi mada nja nuni ra 'ret'a pa, ne ra 'ret'a ma guto pa, ra hñöto nzönö, ne nuni ha ra xeni pa, ra guto xüdi ne ra goho nde, nuya ya 'mefi ya 'mefi da tsa da thödi po ya jö'í nu bi 'yadi, nkabu ha 'mefi ha he'mi ne ha bojö nt'ófo.

Ya nt'ani 'muj nuni ha nxidi web: ya 'mefi dega nt'ani mada 'muj nuni ra pa ra 'ret'a pa, ra yoto nzönö, da zoni ta nuni ra 'ret'a pa, ra hñöto nzönö ha ra nuni nxidi ra web nö'ö IEEG.

C).- Ha gekua 'muj 'ñü dega 'mefi, dega ya hmö bi gohi ne ya hmö bi nt'ot'i: Maga jahu ya 'mefi nuni ra nzönö hñöto, ra jeya yoho 'mo 'nate ma 'rato, ne ge IEEG mada 'yot'i ya hmö nu bi gohi ha ya 'mefi dega nt'ani ne ya nfats'i.

Ra 'mefa mada nxoki 'na 'mefi xa xahñio: ge gogehna ra 'yu 'na hoga 'mefi, ge da hñöxi ya hmö pada nja ya hoga 'mefi ge hö majöni dega PEL yoho 'mo 'nate ma 'rato, yoho 'mo, 'nate ma yoto, ge xpi 'ñehë ha dö hmünts'i ge mada nja ha ya ndui ya 'mefi dega ya njuahna nts'utp'i.

Ra kut'a. Gogehia mada mö ya nfödi ne ya ts'ofö.

Goho.- Nuna hmünts'i mada nja ha 'na ngü, ge ra 'mefa mada hmö habu mada t'oxe ya jö'i ha ya ngu dega nt'üdi, ne ge mada 'mots'e ha ra nxidi IEEG.

Kut'a.- Nuna hmünts'i mada nja ha 'na ngü, ge ra 'mefa mada hmö habu mada t'oxe ya jö'i ha ya ngu dega nt'üdi, ne ge mada 'mots'e ha ra nxidi IEEG.

Pada nxi'i un hingi pödi, mada nxi'i hanka gi ja, ne ge gi 'yadi hanka da 'mehña'i ya nt'ani ge 'muhi ha ya nxidi ha ri 'muj, ne ge mada thüxi ha ya nxidi 'ñü bojö ge ha hüxkua.

Nxidi bojö ne bojö hmö: <http://ieeg.mx/consulta-gap>.

T'oxgü: 473-735-3000 ext. 3116

Nxidi 'mehni

'Rato.- Ya 'mefi nu hinxta pehu.

Ya 'mefi mada thok, ne ya nthogi nu himbi hnu ha nuna 'mehni, ge mada t'ode ne mada thoki, ge hmünts'i ge go mada hoki, ne nö'ö hmünts'i dega dö nts'utp'i ya IEEG.